

oppiaineekseen. 'Neljäs valtiomahti' eli lehdistö, joka muuten tarttuu hanakasti joihinkin tiedepolitiikan ajankohtaisiin solmukohtiin, tuntui silti paljossa sivuuttavan seminaarin. Tieteessä tiedottamisellakin on toki oma arvojärjestyksensä.

Tarmo Malmberg

Daily Mail ja brittimellakat 1981

Englannissa kiehui ja kuohui viime kesänä. Nuorten työttömien ja siirtotyöläisten liikehdintä alkoi jo toukokuussa Lontoosta Brixtonin kaupunginosasta. Kesäkuun loppupäivinä räjähti, kun Liverpoolin Toxtethissa jo pitkään pinnan alla kyteneet paineet alkoivat purkautua.

Seurasin Liverpoolista alkaneita levottomuuksia etupäessä englantilaisen Daily Mailin sekä BBC:n että ITV:n uutis- ja ajankohtaislähetysten kautta. Lukiessani päivittäin ilmestyvää Daily Mailia nousi mieleen kysymyksiä, joihin en löytänyt vastauksia samasta lehdestä.

Kirjoitukseni taustaksi on syytä luoda silmäys Daily Mailin menneisyyteen. Voisi näet väittää, että Mailin tapa käsitellä kesän kuuhuntaa ei poikennut sen yleisestä linjasta, linjasta, joka luotiin jo viime vuosisadan puolella.

Daily Mailin isä oli lordi Northcliffe, joka perusti lehden vuosisadan vaihteessa (toukokuussa 1896). Lehden tekniikkaan sijoitettiin ennenkuulumattoman paljon rahaa, ja lordi uskoi vaikuttavansa lehtensä kautta yleiseen mielipiteeseen.

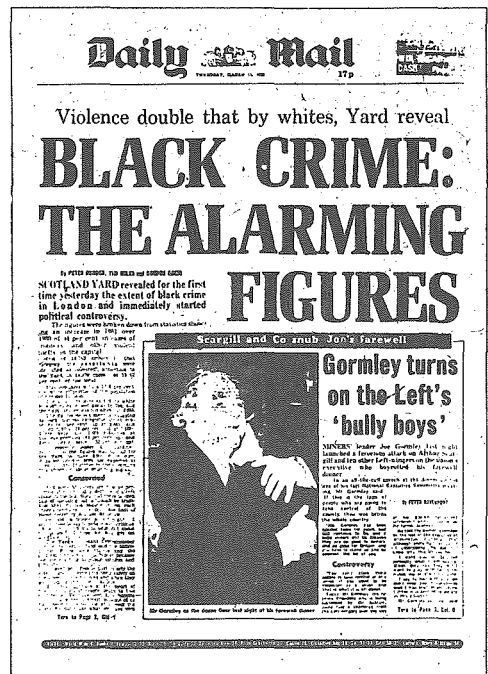
Daily Mail oli Iso-Britannian suosituin, laajalevikkisin lehti ennen ensimmäistä maailmansotaa. Lehden on sanottu alusta alkaen kuvanneen lordin henkilökohtaista makua periaatteella 'löydä murhaaja päivässä'.

Lehden linja on aina ollut poliittisesti konservatiivinen ja poleeminen. Mailin lukijoista suurin osa lukeutuu joko alempaan keskiluokkaan tai työväenluokkaan. Ulkomaanuutiset ovat vie-

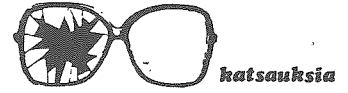
lä nykyäänkin patrioottissävytteisiä tyyliin yksi Lippu, yksi Imperiumi, yksi Koti. Lehden kirjoittelu on myös verrattain usein enemmän tai vähemmän rasistista, ja sitä leimaa syvä ja tunteellinen kiintymys omaan maahan.

Vuonna 1922 Daily Mailista tuli Associated Newspapersin lippulaiva. Lehden pahin kilpailija on ollut jo pitkään Daily Express, joka on Mailin tavoin ns. populaarijournalismin esitaistelijoita. Muita Daily Mailiin rinnastettavia lehtiä ovat muiden muassa The Sun ja Daily Mirror.

Tabloidkokoisesta, keskimäärin 30 - 40 sivuisena ilmestyvästä Daily Mailista on sanottu,

että se on juoksupoikien kirjoittama, juoksupojille tarkoitettu lehti. Mail on niin sanottu "national daily", ja sen levikki on tällä hetkellä noin kaksi ja puoli miljoonaa numeroa päivittäin. - Daily Mail on "human interest"-sävytteinen lehti. Se on aina hyökännyt kirjoittelullaan ammattiliittoja, työväenpuolueen ministereitä ja maassa asuvia ulkomaalaisia vastaan.

Levottomuudet kumpusivat Liverpoolista ja levisivät heinäkuun aikana muuallekin Englantiin. Kylmän kesäkuun kuumat tapahtumat eivät Daily Mailin mukaan alkaneet mistään eivätkä sen paremmin päättyneet mihinkään.

Daily Mail ei esittänyt missään vaiheessa liikehdinnän poliittista, taloudellista tai historiallista taustaa. Ei esimerkiksi sitä, että maassa oli noin kolme miljoonaa työtöntä ja että usko poliittisiin puolueisiin oli olematon. Työttömyyden ja pettymyksen tunteen seurauksena kaikenlaiset ulkoparlamentaariset suorat vaikuttamiskeinot nähtiin ainoiksi oikeiksi vaikuttamistavoiksi. Kyvyttömyys ja frustraatio leimasivat ajan henkeä. - Levottomuuksien poliittiseen taustaan kuului myös rautarouva Margaret Thatcherin sosiaali- ja talouspoliittinen linja, joka koski kipeimmin matalatuloisiin, juuri koulunsa lopettaneisiin nuoriin sekä tietysti ulkomaalaisiin.

Daily Mail unohti myös historiallisen perspektiivin. Liverpoolin tapahtumat olivat nimitäin tavallaan suora jatke sekä IRA:n Mr Sandsin nälkälakolle että Brixtonin levottomuuksille.

Mielenilmausten poliittisista tarkoituksiperistä ei niistäkään kirjoitettu. Nuoret huligaanit mellakoivat lähinnä mellakoimisen halusta - siinä kuva, jonka Mail halusi lukijoilleen antaa. Levottomuuksista ei kerrottu kokonaisvaltaisesti, ei muistettu, että mahdollisesti levottomuudet kohdistuivat koko systeemiä (ja kaikkea, mitä tuo systeemi edustaa) vastaan.

Poliisista sankari

Tärkeäksi koko kirjoittelussa nousi poliisin ja "nuorten kapinallisten" välinen suhde. Väkivaltainen nuori löi tai potki vahingoittaen kilttiä bobby-setää. "Hyvä poliisi - paha kapinoitsija" vastakkainasettelu kuului juttujen läpi. Brittipoliisin sankarimaine kasvoi väkivallan aallon pyyhkäistessä saarivaltakunnan yli.

Edustiko poliisi nuorille auktoriteettia - auktoriteettia, joka olisi murennettava? Miksi poliisi käyttäytyi piittaamattoman tökerösti ke-

sän levottomuuksissa? Oliko alun alkaen tarkoituksena ottaa kova linja kaikenlaiseen liikehdintään?

Daily Maililla oli valmiina kehys, jonka sisällä se kuvasi kesän tapahtumia. Negatiivisia tunteenpurkauksia ja väkivaltaa aivan kuin odotettiin koko ajan. - Väkivaltaisuuksia kuvattiin brutaalisesti yksityiskohtia kaihtamatta; kuvauksista tuli mieleen hollywoodilainen gangsterisarja. Erityisesti poliisin vammojen ja naarmujen kuvaamiseen uhrattiin paljon palstatilaa. Seuraavan tapaan kirjoitettiin poliisikonstaapeli John Kennedyn kokemuksista Toxtethin levottomuuksissa:

"He escaped with concussion, a crushed right foot, cut knee, and heavily bruised shoulder. He is convinced he owes his life to the riot control gear issued to front line officers two weeks ago. His shield, metal helmet and visor took the full impact."

Mail kuvaili paljon myös loukkaantuneiden poliisien viemistä sairaalaan sekä heidän toipumistaan. Mutta Mail ei kertonut, miten nuoria potkittiin tai lyötiin, eikä heidän sairaalaan viemiseensä tai toipumiseensa koskaan puuttuttu.

Väkivaltaa päisuteltiin

Väkivallasta tuli juttujen itsetarkoitus. Mail esitti vastauksia kysymyksiin, kuka ja miten, mutta miksi-kysymystä ei edes asetettu saati että siihen olisi yritetty vastata. Daily Mailin mukaan anarkismi ja huliganismi rehottivat uhmaten brittiyhteiskunnan lakia ja järjestystä. Oli pantava kovaa kovaa vastaan. Ylikonstaapeli Kenneth Oxford Toxtethista sanoi sanomalehtihaastattelussa:

"I've tried low-key policing in Toxteth. But, to put it crudely, they spat in my face. Now the time was ripe for a new hard-line policy."

Niille tapahtumille, jotka eivät sopineet kuvaan huliganismista tai anarkismista, Daily Mail antoi joko vähän huomiota tai niistä ei kirjoitettu ollenkaan. Lehti käytti vastakkainasettelua: rauhalliset mielenilmaukset asetettiin tavallaan vastakkain väkivaltaisuuksien kanssa ja edelliset tapahtumat kumoutuivat, koska väkivaltaisuuksia korostettiin voimakkaasti.

Kuva väkivallasta oli läpikotaisin personifioitu, väkivallanteot yhdistettiin aina johonkin henkilöön. Mail ei muistanut, että väkivalta voisi olla ilmentymä jostain aivan muusta kuin miltä pinnalta hipaisten näyttää. Lukijoiden huomio siirrettiin joko tahallisesti tai tahattomasti pois levottomuuksien todellisista syistä.

Väkivaltaisuuksien yksipuoliselle kuvaamiselle voisi oikeastaan etsiä joitakin syitä. Ehkä perimmäiset syyt on etsittävä englantilaisten instituutioiden kunnioittamisesta henkeen ja vereen. Sen paremmin hallinto- kuin väkivaltakoneiston toimia ei yksinkertaisesti aseteta kyseenalaisiksi.

Mailin kirjoittelu vetosi ennen kaikkea lukijoiden tunteeseen, ei niinkään järkeen. Lukijoiden asenteet levottomuuksiin eivät siis ainakaan Mailin ansiosta perustuneet tietoihin, vaan tunnesävytteisiin oletamuksiin. Lehti käytti usein puolitotuksia ja vihjailuja vedotessaan lukijoiden tunteeseen. Puhuttiin esimerkiksi poliittisista aktivisteista, jotka olivat liikehännän taustavoimia - ainakin Mr Oxfordin mielestä:

"Mr Oxford said criminals were starting the riots to keep the police off the streets. They were supported by political activists well versed in setting out antipolice propaganda."

Otsikoissa arvolatauksia

Sanavalinnoissa toistui vastakkainasettelu. Sanoja "riots", "mobs", "criminals", "criminal mafia" ja "antipolice propaganda" käytettiin kuvattaessa mielenosoittajia ja heidän näkemyksiään. Poliisin sankaruutta, väkivaltaisuuksista pidättäytymistä ja hermojen hallintaa ku-

vattiin yleensä neutraalisti.

Mailin kirjoitusten sävy oli hurskastelevan kaksinaismoraalinen. Negatiivisväritteiset sanavalinnat eivät juuri säästäneet levottomuuksien heikompaa osapuolta. Mr Oxford totesi haastattelussa:

"We are determined to break up this criminal element who are hell-bent on setting up their own little mafia."

Myös juttujen otsikot ilmensivät voimakkaita arvolatauksia. Puhuttiin Toxtethin väkivallasta ja terrorista. Otsikot ja ingressit olivat näyttäviä kuten Mailin tyyliin kuuluukin. Levottomuuksille uhrattiin paljon etusivun palstatilaa. Etusivun räikeää otsikkoa korosti yleensä väkivaltainen kuva.

Uutiset ja mielipiteet sakottuivat jutuissa eli tapahtumien objektiiviseen kuvaamiseen ei edes pyritty. Jutut rakennettiin etupäässä haastattelujen varaan - erityisesti eri viranomaisten, parlamentin jäsenten ja sivusta seuranneiden mielipiteet tulivat vahvasti esille.

Tiina Ruulio

Ideologian taimitarhassa

Berliinin Vapaassa Yliopistossa (Freie Universität Berlin) toimiva ideologiatutkimusprojekti (Projekt Ideologietheorie, PIT), jota johtaa tämänkin lehden palstoilta tuttu professori Wolfgang Fritz Haug, kutsui koolle helmikuun lopulla kansainvälisen seminaarin keskustelemaan ideologiatutkimukseen liittyvistä kysymyksistä. Kutsua noudatti lähes 70 tutkijaa lähinnä Länsi-Euroopan maista. Suomea seminaarissa edustivat mm. filosofi Lauri Mehtonen ja valtio-opinut Sakari Hämmänen.

Seminaari osoittautui varsinaiseksi taimitarhaksi (seminarium, lat. = taimitarha), jossa ideologiatutkimuksen erilajikkeiset teoreettiset taimet näyttivät hyvin elinvoimaisilta. Erilajikkeisuus ei kuitenkaan estänyt aidon keskusteluyhteyden syntymistä. Toisaalta seminaari ei